

> Retouradres Postbus 20901 2500EX Den Haag

Bestuurskern
Dir. Luchtvaart

Postbus 20901
2500EX Den Haag

Contactpersoon

Ons kenmerk
IENW/BSK-2018/264867

Uw kenmerk
SL 500/18.012

Bijlage(n)
div.

20 DEC. 2018

Datum

Betreft

Beslissing op uw Wob-verzoek d.d. 7 augustus 2018

Geachte

Bij brief van 6 augustus 2018 heeft u bij mijn ministerie een verzoek ingediend op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) om openbaarmaking van informatie over onderzoek naar ultrafijnstof uit de luchtvaart. Het gaat om de periode eind 2014 tot en met 6 augustus 2018.

Het gaat om openbaarmaking van alle correspondentie (ook digitaal) binnen mijn departement en tussen mijn departement met externen over de volgende onderzoeken:

1. A. Bezemer et al., Nader verkennend onderzoek ultrafijnstof rond Schiphol, RIVM rapport 2015-0110 (reeds afgerond);
2. N. Janssen et al., Verkenning gezondheidsrisico's ultrafijnstof luchtvaart rond Schiphol en voorstel vervolgonderzoek, RIVM Briefrapport 2016-0050 (reeds afgerond);
3. Het nog lopende onderzoek door het RIVM in het kader van het Onderzoeksprogramma gezondheidsrisico's ultrafijnstof rond Schiphol.
4. J. Duyzer & M. Moerman, Ultrafijn stof rond Rotterdam The Hague Airport, TNO 2018 R10714, 29 juni 2018 (reeds afgerond).

Procedure

De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij e-mailbericht van 7 augustus 2018.

Op 28 augustus 2018 is er telefonisch contact geweest over de voortgang van de afhandeling van uw verzoek. Er is aangegeven dat het niet mogelijk is om uw verzoek binnen de wettelijke termijnen af te doen.

Bij brief van 27 september 2018 is de beslistermijn met vier weken opgeschort in verband met het opvragen van zienswijzen.

Op 14 november 2018 is per e-mail contact geweest over de voortgang van de afhandeling van uw verzoek. Er is aangegeven dat u uiterlijk 15 december 2018 een besluit kunt verwachten.

Bij brief van 22 november 2018 heeft u mij ingebreke gesteld wegens het niet tijdig nemen van een besluit op uw Wob-verzoek.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Voor de relevante Wob-artikelen verwijs ik u naar de bijlage 1.

Inventarisatie documenten

Op basis van uw verzoek zijn in totaal 624 documenten aangetroffen. Deze documenten zijn (per onderzoek) opgenomen in een inventarislijst, die als bijlage 2 bij dit besluit is gevoegd. In de inventarislijst staat per document vermeld welke grondslag van toepassing is zodat per document duidelijk is wat is besloten.

Openbare documenten

De Wob is niet van toepassing op documenten die reeds openbaar zijn. De volgende documenten zijn reeds openbaar en voor eenieder toegankelijk:

- inzake onderzoek 1: 3a, 11a, 28a, 57b, 59a;
- inzake onderzoek 2: 1a, 5a, 7, 7a, 19b, 50b, 88, 89a, 89b, 89c, 89d;
- inzake onderzoek 3 (eerste helft 2017): 5a, 6a, 44b, 44c, 46b, 48a, 51e, 52a, 53a;
- inzake onderzoek 3 (tweede helft 2017): 3a, 8a, 8b, 25a, 26a, 38b,
- inzake onderzoek 3 (2018): 29a, 29c, 29d, 35a, 37b, 37e, 39a, 59a, 63b, 63c, 64a, 65a, 68 (deels), 69 (deels), 70 (deels), 73a, 77a;
- inzake onderzoek 4: 6a.

Zienswijzen

Ik heb belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om hun zienswijzen te geven op het voornemen tot openbaarmaking van bepaalde documenten. De zienswijzen van de derde belanghebbenden heb ik in mijn belangenafweging meegenomen. Ik verwijs hierbij naar het onderdeel Overwegingen van dit besluit.

Besluit

Ik heb besloten uw verzoek gedeeltelijk te honoreren door de documenten zoals weergegeven op de inventarislijst geheel of gedeeltelijk openbaar te maken. Ten aanzien van de overige documenten wijs ik uw verzoek af. Voor de motivering verwijs ik naar het onderdeel Overwegingen van dit besluit.

Overwegingen

Voorkomen van onevenredige benadeling van bij de aangelegenheid betrokken rechtspersonen (artikel 10, tweede lid, onder g)

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden. De documenten met nummer 30 (mails over deel 2) en nummer 17 (mails over deel 3 eerste helft 2017) betreffen e-mails afkomstig van Schiphol.

Voor het uitvoeren van verschillende onderzoeken is veelal de medewerking nodig van Schiphol zonder dat daartoe een wettelijke verplichting bestaat. Het is van essentieel belang om dergelijk onderzoek nu en in de toekomst te kunnen uitvoeren. Correspondentie hieromtrent dient in beginsel in vertrouwen te kunnen plaatsvinden. Met het oog op een zorgvuldige en effectieve wijze waarop onderzoek kan worden uitgevoerd en besluitvorming hierover plaatsvindt, is het noodzakelijk dat dergelijke gegevens op vertrouwelijke basis verstrekt kunnen

Bestuurskern
Project Schiphol

Datum

Ons kenmerk
IENW/BSK-2018/264867

worden. Tot de belangen die met deze beperking in de Wob worden beschermd, behoort ook het belang van het goed functioneren van het bestuursorgaan. Het belang van mijn ministerie zou onevenredig nadeel ondervinden wanneer de vertrouwelijkheid van deze informatiestroom niet kan worden gegarandeerd en hierdoor (vervolg)onderzoek dat nu en in de toekomst in mijn opdracht naar ultrafijnstof uit de luchtvaart wordt verricht, in geding zou kunnen komen. Deze belangen wegen aldus zwaarder dan het belang van openbaarmaking en ik maak deze documenten dan ook niet openbaar.

Bestuurskern
Project Schiphol

Datum

Ons kenmerk
IENW/BSK-2018/264867

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (artikel 10, tweede lid, onder e)
Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd.

In diverse documenten zijn namen van ambtenaren en derden opgenomen. Hoewel ambtenaren en derden in hun beroepshalve functioneren als zodanig niet ten volle een beroep kunnen doen op bescherming van hun persoonlijke levenssfeer, geldt dit in beginsel wel voor gegevens als namen, telefoonnummers (werk en privé), e-mailadressen en handtekeningen en parafen van ambtenaren of personen van andere organisaties. Namen en andere naar een persoon herleidbare gegevens zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken van dergelijke informatie verzetten.

Het vraagt een belangenafweging en daarbij spelen volgens de rechtspraak verschillende aspecten een rol, zoals de functie van de ambtenaar en de mate waarin sprake is van een publieke functie, waardoor de betrokkenen in de openbaarheid treedt. Tevens is van belang de positie en verantwoordelijkheid van de betrokkene bij de taakuitoefening. Daarnaast is van belang de controleerbaarheid van de taakuitoefening. Zo worden namen van ambtenaren die krachtens mandaat stukken hebben ondertekend, openbaar gemaakt, omdat volgens de jurisprudentie deze ambtenaren in beginsel hebben te aanvaarden dat met deze bevoegdheid hun namen naar buiten komen. Hetzelfde geldt voor statutaire directeuren van betrokken sectorpartijen.

In de documenten zoals weergegeven op de inventarislijst staan persoonsgegevens. In dit geval betreft het namen en contactgegevens van ambtenaren en derden die geen publieke functie hebben of mandaat hebben om stukken te ondertekenen. Er is geen publiek belang bij openbaarmaking van de betreffende gegevens. Ik ben van oordeel dat het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in dit geval zwaarder weegt dan het algemene, publieke belang van openbaarheid.

De namen en persoonsgegevens waar het in de documenten om gaat die met dit besluit (deels) openbaar worden gemaakt zijn daarom onleesbaar gemaakt.

Persoonlijke beleidsopvattingen uit intern beraad (artikel 11)
Artikel 11, eerste lid van de Wob bepaalt dat in geval van een verzoek om informatie uit documenten opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

Artikel 11, tweede lid, van de Wob bepaalt, dat over persoonlijke beleidsopvattingen met het oog op een goede democratische bestuursvoering informatie kan worden verstrekt, maar niet in tot personen herleidbare vorm.

Bestuurskern
Project Schiphol

Datum

Op grond van artikel 1, onder c, van de Wob wordt onder intern beraad verstaan het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid. Een persoonlijke beleidsopvatting is "een opvatting, aanbeveling of conclusie van één of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten" (artikel 1, onder f, van de Wob).

Ons kenmerk
IENW/BSK-2018/264867

Als documenten van intern beraad worden blijkens de toelichting op de Wob en bestendige jurisprudentie o.a. aangemerkt: nota's van ambtenaren aan hun politieke en ambtelijke leidinggevers, correspondentie tussen ministeries of andere bestuursorganen onderling en concepten van stukken. Ook documenten afkomstig van externe personen of organisaties die bij de beleidsvorming en besluitvorming worden betrokken kunnen worden aangemerkt als documenten ten behoeve van intern beraad. Deze beperking op de informatieverplichting is in de Wob opgenomen omdat een ongehinderde bijdrage van ambtenaren en van hen die van buiten bij het intern beraad zijn betrokken bij de beleidsvorming en -voorbereiding gewaarborgd moet zijn. Zij moeten in alle openhartigheid onderling en met bewindspersonen kunnen communiceren. Staatsrechtelijk zijn slechts de standpunten die het bestuursorgaan voor zijn rekening wil nemen relevant.

De documenten die zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad door ambtenaren en persoonlijke beleidsopvattingen bevatten, zijn weergegeven op de inventarislijst.

Het betreffen vooral e-mails tussen medewerkers van mijn ministerie en of e-mails met het RIVM over de onderwerpen waarop uw verzoek betrekking heeft. De e-mails betreffen contactmomenten over de opzet, inhoud, concepten en openbaarmaking van de desbetreffende rapporten, over de opzet van een eventueel vervolgonderzoek en de interne afstemming binnen mijn departement. Ik acht het niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering indien de standpunten van ambtenaren zelfstandig worden betrokken in de publieke discussie. Ik zie in dit geval geen aanleiding om met toepassing van artikel 11, tweede lid, van de Wob in niet tot personen herleidbare vorm van informatie te verstrekken over deze persoonlijke beleidsopvattingen.

Wijze van openbaarmaking

De documenten die (gedeeltelijk) openbaar worden gemaakt, treft u bij dit besluit in kopie aan.

Dit besluit wordt geanonimiseerd op rijksoverheid.nl geplaatst.

Een afschrift van dit besluit zend ik aan belanghebbenden.

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,
namens deze,
DE DIRECTEUR-GENERAAL LUCHTVAART EN MARITIEME ZAKEN

Dhr. mr. ing. J.H. Dronkers

Voor nadere informatie over dit besluit kunt u terecht bij Marianne Wuite (06-20013687), perswoordvoerder.

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit schriftelijke een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, ter attentie van Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken, afdeling Algemeen Bestuurlijk-Juridische Zaken, Postbus 20906, 2500 EX, Den Haag.

Bestuurskern
Project Schiphol

Datum

Ons kenmerk
IENW/BSK-2018/264867

Het bezwaarschrift dient te zijn ondertekend en ten minste te bevatten:

- a. naam en adres van indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift zich richt (datum en nummer of kenmerk);
- d. een opgave van redenen waarom men zich met het besluit niet kan verenigen.
- e. Zo mogelijk een afschrift van het besluit waartegen het bezwaarschrift zich richt.
Het niet voldoen aan deze eisen kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift.

Het niet voldoen aan deze eisen kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift.

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Wob

Bestuurskern
Project Schiphol

Artikel 1

Datum

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

Ons kenmerk
IENW/BSK-2018/264867

- a. document: een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat;
- b. bestuurlijke aangelegenheid: een aangelegenheid die betrekking heeft op beleid van een bestuursorgaan, daaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering ervan;
- c. intern beraad: het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid;
- d. niet-ambtelijke adviescommissie: een van overheidswege ingestelde instantie, met als taak het adviseren van een of meer bestuursorganen en waarvan geen ambtenaren lid zijn, die het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren adviseren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd. Ambtenaren, die secretaris of adviserend lid zijn van een adviesinstantie, worden voor de toepassing van deze bepaling niet als leden daarvan beschouwd;
- e. ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie: een instantie, met als taak het adviseren van één of meer bestuursorganen, die geheel of gedeeltelijk is samengesteld uit ambtenaren, tot wier functie behoort het adviseren van het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd;
- f. persoonlijke beleidsopvatting: een opvatting, voorstel, aanbeveling of conclusie van een of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten;
- g. milieu-informatie: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer.

Artikel 10

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:

- a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
- b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
- c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
- d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in de artikelen 9, 10 en 87 van de Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.

2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

- a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
- b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
- c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
- d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
- e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
- f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;

g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

3. Het tweede lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing voorzover de betrokken persoon heeft ingestemd met openbaarmaking.

4. Het eerste lid, aanhef en onder c en d, het tweede lid, aanhef en onder e, en het zevende lid, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing voorzover het milieu-informatie betreft die betrekking heeft op emissies in het milieu. Voorts blijft in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder c, het verstrekken van milieu-informatie uitsluitend achterwege voorzover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het daar genoemde belang.

5. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.

6. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie.

7. Het verstrekken van milieu-informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voorzover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

- a. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
- b. de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage.

8. Voorzover het vierde lid, eerste volzin, niet van toepassing is, wordt bij het toepassen van het eerste, tweede en zevende lid op milieu-informatie in aanmerking genomen of deze informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 11

1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

2. Over persoonlijke beleidsopvattingen kan met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.

3. Met betrekking tot adviezen van een ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie kan het verstrekken van informatie over de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen plaatsvinden, indien het voornemen daartoe door het bestuursorgaan dat het rechtstreeks aangaat aan de leden van de adviescommissie voor de aanvang van hun werkzaamheden kenbaar is gemaakt.

4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Het tweede lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.

Bestuurskern
Project Schiphol

Datum

Ons kenmerk
IENW/BSK-2018/264867

